

गेट वे ऑफ इंडिया, मुंबई या राज्य संरक्षित स्मारक परिसरात शासकीय विभाग, खाजगी आणि गैरशासकीय संस्था यांच्यातर्फे आयोजित कार्यक्रमाकरीता नियमावली निश्चित करणे व शुल्क निर्धारण करणेबाबत....

महाराष्ट्र शासन

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : गेवेझ-२०२१/प्र.क्र.१८९/सां.का.३

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : ०७ जुलै, २०२२

वाचा :- १) शासन निर्णय, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग क्र. पुवसं-२०१८/प्र.क्र.०७/सां.का.३, दि.१५ फेब्रुवारी, २०१८.

२) संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र. तंत्र २०२१-२२/ मं.प.- गे.वे.झ/८७३, दि.३१ मार्च, २०२२.

प्रस्तावना :-

मुंबई शहराचे मानचिन्ह असलेला गेट वे ऑफ इंडिया हे पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालयाचे “अ” गटात असलेले राज्य संरक्षित स्मारक आहे. सदर स्मारकाच्या परिसरात शासकीय आस्थापना, स्वयंसेवी संस्था (NGO) तसेच खाजगी संस्थांद्वारे विविध कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते. गेट वे ऑफ इंडिया या राज्य संरक्षित स्मारकावर कार्यक्रम करण्यासाठी संदर्भ क्र.१ मधील शासन निर्णयान्वये शुल्क निर्धारित करण्यात आले आहे.

२. गेट वे ऑफ इंडिया, मुंबई या राज्य संरक्षित स्मारकाकरीता दरवर्षी विविध प्रकारातील कार्यक्रम आयोजित करण्याकरीता विविध शासकीय विभाग, खाजगी व गैरशासकीय संस्था यांच्याकडून मोठ्या प्रमाणात विनंतीपत्रे प्राप्त होत असतात. अशा प्रकारचे कार्यक्रम स्मारक परिसरात आयोजित करण्याकरीता सुधारीत नियमावली निश्चित करण्याचा प्रस्ताव संदर्भ क्र.२ अन्वये संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांनी सादर केला आहे. त्यानुषंगाने संदर्भ क्र. १ येथील शासन निर्णय अधिक्रमित करून अशा प्रकारचे कार्यक्रम स्मारक परिसरात आयोजित करण्याकरीता सुधारीत नियमावली निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय:-

संदर्भ क्र.१ येथील शासन निर्णय अधिक्रमित करण्यात येत आहे व आता या शासन निर्णयान्वये गेट वे ऑफ इंडिया या राज्य संरक्षित स्मारकावर कार्यक्रम आयोजित करण्यासाठी खालीलप्रमाणे नियमावली व शुल्क निर्धारित करण्यात येत आहे -

स्मारकाचे नाव	आयोजकांचे प्रकार	अ. कार्यक्रमाचे शुल्क	ब. प्रकाशयोजनेचे शुल्क
गेट वे ऑफ इंडिया, मुंबई	भारतीय सैन्य दल (भारतीय सेना, भारतीय हवाई दल, भारतीय नौदल)	निशुल्क	निशुल्क
	पोलीस व निमलष्करी दल	निशुल्क	निशुल्क
	स्वतः शासकीय विभाग	रु.५०,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु.पन्नास हजार मात्र)	रु.१०,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु. दहा हजार मात्र)
	अव्यावसायिक/स्वयंसेवी व धर्मदाय संस्था	रु.१,००,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु. एक लक्ष मात्र)	रु.५०,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु.पन्नास हजार मात्र)
	व्यावसायिक (Corporate)/ कार्यक्रम व्यवस्थापन संस्था (Event Management Company)	रु.५,००,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु. पाच लक्ष मात्र)	रु.१,००,०००/- प्रतिदिन (रु.एक लक्ष मात्र)
	विदेशी दुतावास	रु.१,००,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु. एक लक्ष मात्र)	रु.१०,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु. दहा हजार मात्र)
	शासकीय विभाग व धर्मदाय संस्था/ स्वयंसेवी/ सामाजिक संस्था यांच्या संयुक्त विद्यमाने	रु.१,००,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु. एक लक्ष मात्र)	रु.१०,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु.दहा हजार मात्र)
	शासकीय विभाग व व्यावसायिक (Corporate) यांच्या संयुक्त विद्यमाने	रु.२,००,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु. दोन लक्ष मात्र)	रु.१,००,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु.एक लक्ष मात्र)
	विदेशी दुतावास व व्यावसायिक (Corporate) यांच्या संयुक्त विद्यमाने	रु.२,००,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु. दोन लक्ष मात्र)	रु.१,००,०००/- प्रतिदिन (अक्षरी रु.एक लक्ष मात्र)

२. सांस्कृतिक कार्य विभाग, महाराष्ट्र शासन यांच्या मान्यतेने संचालक, पुरातत्त्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांनी परवानगी जारी केल्यानंतरच इतर विभागांनी १) मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई २) सहाय्यक आयुक्त (प्रशासन), वाहतुक पोलिस मुख्यालय, कुलाबा, मुंबई ३) उपमुख्य अधिकारी, मुंबई फायर ब्रिगेड, भायखळा, मुंबई ४) ए वार्ड अधिकारी, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांचेकडून ना-हरकत प्रमाणपत्र जारी करणेसाठी आवश्यक ती कार्यवाही करावी.

३. कार्यक्रमासाठी गेटवे ऑफ इंडिया या स्मारकाच्या परिसराचा वापर करण्यासाठी १) मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई २) सहाय्यक आयुक्त (प्रशासन), वाहतुक पोलिस मुख्यालय, कुलाबा, मुंबई ३) उपमुख्य अधिकारी, मुंबई फायर ब्रिगेड, भायखळा, मुंबई ४) ए वार्ड अधिकारी, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांचेकडून ना हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करणे आवश्यक असून सदरचे ना-हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करण्याची जबाबदारी संबंधित संस्थेची राहील.

४. कार्यक्रमाच्या नियोजित तारखेच्या कमीत कमी २१ दिवस आधी अर्ज संचालनालयास प्राप्त होणे आवश्यक आहे. अर्ज उशीरा प्राप्त होऊन नियोजित तारीख उपलब्ध असल्यास रु.१,००,०००/- (रु. एक लक्ष फक्त) इतके जलद शुल्क (Express Charges) आवेदकांना भरावे लागतील.

५. शासकीय आस्थापनांचे व दुतावासांचे अर्ज १५ दिवस आधी संचालनालयास प्राप्त होणे आवश्यक आहे. तसे न झाल्यास संचालनालय स्तरावर अर्ज फेटाळण्याचा अधिकार संचालनालयास राहील.

६. जाहिराती व व्यावसायिक प्रसिद्धी (Branding) यासाठी गेट वे ऑफ इंडियाचे छायाचित्र किंवा चिन्ह (Logo) वापरणे हे “व्यावसायिक चित्रीकरण” या सदराखाली गणले जाईल. पूर्व परवानगी व रु. १,००,०००/- (रु. एक लक्ष फक्त) एवढे स्वामित्वधन (Royalty) न भरता असे छायाचित्र किंवा चिन्ह (Logo) वापरले गेल्यास दंडात्मक कार्यवाही केली जाईल.

७. कोणताही धार्मिक विधी, राजकीय स्वरूपाचे कार्यक्रम अथवा विवाह सोहळे यासाठी सदर स्मारकाच्या परिसराचा वापर अनुज्ञेय राहणार नाही.

८. स्मारक परिसरात सोमवार ते शुक्रवार या दिवशी कार्यक्रमास परवानगी देण्यात येईल. शासकीय कार्यक्रम वगळता इतर कुठल्याही कार्यक्रमास शनिवार व रविवार या दिवसांकरिता परवानगी देण्यात येणार नाही व स्मारक परिसर फक्त पर्यटकांकरिता खुले असेल.

९. उपरोक्त निर्धारित शुल्क रकमेएवढ्या अनामत रकमेचा धनाकर्ष संचालक, पुरातत्त्व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई यांनी घ्यावा. कार्यक्रम संपल्यानंतर स्मारक परिसराची तपासणी करून स्मारकाचे कोणतेही नुकसान झाले नसल्याची संचालनालयाने खात्री करावी व प्रशासकीय बाबींच्या पूर्ततेनंतर अनामत रक्कम परत करण्यात यावी.

१०. जमा केलेल्या निधीतून गेटवे ऑफ इंडिया या स्मारकाचे दैनंदिन देखभाल व वार्षिक देखरेख याकरिता जतन व संवर्धन आराखडा संचालनालयाने तयार करावा व शासनाच्या मान्यतेनुसार राबवावा.

११. परवानगी ज्या दिवसासाठी/कारणासाठी मागितली आहे त्याच दिवसासाठी व त्याच कारणासाठी सदर परवानगी अनुज्ञेय राहणार आहे. कार्यक्रमाचा दिवस / कारण बदलल्यास पुन्हा संचालनालयाकडे नव्याने अर्ज करून परवानगी घेणे आवश्यक राहील.

१२. नैर्सर्गिक आपत्ती किंवा अन्य अपरिहार्य कारणामुळे स्मारक परिसर उपलब्ध होऊ न शकल्यास सदर संस्थेस कार्यक्रम आयोजनासाठी दुसरी पर्यायी तारीख उपलब्ध करून देण्याचा प्रयत्न संचालनालयामार्फत करण्यात येईल. तथापि, सदरहु पर्यायी तारखेस कार्यक्रम आयोजित करण्यास संबंधित संस्थेने नकार दिल्यास भाड्यापोटी जमा केलेल्या रक्कमेच्या ७५ टक्के रक्कम आयोजक संस्थेस परत करण्यात येईल.

१३. आयोजक संस्थेकडून कार्यक्रमाच्या वेळेस स्मारकाचे काही नुकसान झाल्यास त्यांच्या अनामत रक्कमेतून नुकसान भरपाई वसुल करण्यात येऊन उर्वरित रक्कम अदा करण्यात येईल. परंतु नुकसान भरपाई रक्कम अनामत रक्कमेपेक्षा जादा असल्यास सदरहु जादा रक्कम संबंधित आयोजक संस्थेकडून वसुल करण्यात येईल.

१४. आयोजक संस्थेने कार्यक्रम झाल्यानंतर सुरक्षा अनामत रक्कम परतावा मागणी एक वर्षाच्या आत करणे आवश्यक राहील अन्यथा एक वर्षानंतर सुरक्षा अनामत रक्कम व्यपगत होऊन ती शासन जमा करण्यात येईल.

१५. आयोजक संस्थेने प्रस्तावित कार्यक्रम रद्द करण्याची पूर्वसुचना १२ दिवस अगोदर दिल्यास शुल्काची ५० टक्के रक्कम परत करण्यात येईल अन्यथा शुल्काची रक्कम परत करण्यात येणार नाही.

१६. धनीप्रदुषणाबाबत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांचे पालन बंधनकारक असेल. याबाबत नियमभंग / गुन्हा दाखल होणे अथवा न्यायालयीन दावा दाखल झाल्यास कार्यक्रमाचे आयोजन करणारी संबंधित संस्था जबाबदार असेल.

१७. उपरोक्त अटी व शर्तीच्या व्यतिरिक्त संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई यांनी वेळोवेळी निर्धारित केलेल्या इतर अटी व शर्ती ही लागू राहील.

१८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०७०७१०५३५३८१२३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(सु.दि.पाष्टे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मंत्री (सांस्कृतिक कार्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा. राज्यमंत्री (सांस्कृतिक कार्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. अध्यक्ष, मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई.
४. सचिव (सांस्कृतिक कार्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
५. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य चित्रपट, रंगभुमी आणि सांस्कृतिक विकास महामंडळ, मुंबई.
६. उपसचिव, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई.

८. महालेखापाल - १ (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
९. महालेखापाल-२ (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
१०. महालेखापाल - १ (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
११. महालेखापाल-२ (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
१२. महालेखाकार (लेखा परीक्षा व लेखा) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१३. संचालक, माहिती व जनसंपर्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (प्रसिद्धीसाठी)
१४. अवर सचिव (अर्थसंकल्प), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१५. वार्ड अधिकारी, “ए” वार्ड, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
१६. सहाय्यक आयुक्त (प्रशासन), वाहतुक पोलिस मुख्यालय, कुलाबा, मुंबई
१७. वरिष्ठ पोलीस निरिक्षक, कुलाबा वाहतुक विभाग, मुंबई.
१८. उप मुख्य अधिकारी, अग्निशामक दल, भायखळा, मुंबई.
१९. निवड नस्ती. सां.का.३